

Tas Latweefchu draugs.

1839. 2 Merz.

9ta lappa.

J a u n a s i n n a.

No Ruhjenes draudses, Widsemmê. Kad jums wehl prahtâ stahwj, mihti lassitaji, ko pehrnaja gaddâ no sawas bihbeles beedribas jums effam fluddinajufchi (Latw. dr. 1838, 12tâ lappâ), tad juhs sinnaseet, ka muhsu bihbeles beedribas darbi tik labbi ne bija isdewufchees, kâ zittfahr. Tai 1838tâ gaddâ 60 beedri bija masak, kâ 1835tâ, prohti: pirmâ muhsu beedribas gaddâ, un bija 60 rubl. fudr. masak samettufchi, kâ zittfahr. Tadeht arri tam fwe-scham mahzitajam, kas pehr mihtigi bihbeles fwehdeenâ Deewa wahrdu mums fluddinaja, bija ja brihnojahs un ja isfauz: tik dauds Samariteru! un tik mas, kas appakkal greesufchees, tam Kungam pateikt! (Luhf. 17.) — Teescham, mihti! tas pilsehts, kas pilns lauschu bijis, tas bija palizzis, kâ weentulis; kas leels bijis starp teem paganeem, par atraitni. Râ Raële, tâ apraudaja arridsan muhsu bihbiles beedriba sawus behrnius un ne gribbejahs eepreezinatees, jo tee ne bija wairs. Muhsu eenaidneeki, tee Deewa wahrdu smehejei, gahje sezzen un preezajahs; wiini atplehte sawu mutti prett mums un fazzija: "kur nu irr, at tu bihbeles beedriba! tawa rohta, taws gredsens un tawa lepniba! tu effi masaka palikkufi un tappi masaka, teekams tu buhfi suddufi starp mums, un ne weens wairs weenu wahrdu ne sinnahs no tewis!" Bet tee welte irr preezajufchees! Râ wiffur, tâ arridsan pee mums ta bihbeles beedriba stahwj dibbinata us to afmini, ko elles wahrte ne uswarrehs; jo schis afmins irr Kristus. Deewa spehks ne pastahwj eeksch zilweku spehka! "Redsi, tahs deenas nahks, ka es suhtifchu weenu baddu eeksch to semmi, ne weenu baddu pehz maises un ne weenu twihf-schanu pehz uhdeni, bet ta Runga wahrdu klausift." Tas bija tee wahrdi ta fwehta praweeta Amos, ar kam Walmeres zeenigais ohtrais mahzitais muhsu scha gadda bihbeles fwehtkôs, peektâ fwehdeenâ preech leeldeenas, to spreddiki eefahje, ko fluddinacht winsch mihtigi pee mums bija atbrauzis; un teescham tas Kungs Kungs pats wiinam schohs wahrdu bija eelizzis muttê. Deews bija suhtijis mums weenu baddu ne pehz maises, bet Deewa wahrdu klausift. Zaur to tas notikke, ka, lai gan masak naudas bijam eenehmufchi, ne ween wairak bihbeles warrejam isdalliht, ne kâ zittôs gaddôs; prohti: bes mafas 1 bihb. un 71 jaun. test. Latweefcheem, un 3 jaun. test. Wahzescheem; un par naudu 3 Wahz, 110 Latw. bihbeles, 1 Wahz' un 184 Latw. jaun. test.; bet warrejam arri darriht, ko lihds schim wehl ne bijam spehjuufchi: sawas atlikufchas druffas 18 rubl. 50½ kap. f. n. eefuhtigt Rihges beedribai, kas, tâ sakfoht,

irraid wiffu muhsu Widsemmes beedribu mahte. Zà kà mehs fazzijam: Deews weenu baddu pehz Deewa wahrdeem leelaku un karstaku, ne kà lihds schim, mums irr suh-tijis! Zo redsait, leelaks tauschu pulks, ne kà zittòs gaddòs un 200 wairak, kà pehr, bija zehluschees, nest sawus uppurus. Muhsu bihbeles beedribai bija pazelt sawus palohdus un paaugstinaht sawas durwis. Zo 332 no Latwefcheem un 26 no Wahzefcheem bija sapulzinajufchees bes teem, kas bihbeles fwehdeenâ sawus uppurus bija eemettufchi pee basnizas durwim blohdòs (7 rubl. 10 kap. tanni deenâ salaffijam no uppuru lahdes) un bes teem 2 no Wahzefcheem un 24 no Latwefcheem, kas pehz likkaks usrakstitees. Pawiffam lihds schim no jauna irr eenahkufchi 121 rubl. 15½ kap. f. n. un effam isdallijufchi no jauna 1 Latw. bihb., 35 Latw. jaun. testam. un pahrdewufchi 15 bihb. un 67 jaun. test. Latwefcheem un 1 Wahz. bihb. Pawiffam muhsu bihbeles beedriba eeksch teem 5 gaddeem sawa wezzuma irr eenehmusi 940 rubl. 70½ kap. f. un isdallijufi 1119 fwehtus rakstus un wehl tai labba sauja. Ne ween tee baggati bija dewufchi no sawas baggatibas; bet arridsan tee nabbagi kalpi, kalpones, puifchi, meitas ne bija kaunejufchees, doht no sawas nabbadstibas. Ne ween tee, kam azzis bija redseht scho baltu preeku deeniku, bet arridsan 3 nabbagi akli zilweki sawus uppurus bihbeles beedribai bija atnessufchi. Weenâ mahjà wiffi, no pirma lihds pehdigam, 22 dwehseles, sawas dahwanas bija suhtijufchi. Weidsoht stahstija muhsu jaunakais mahzitais wehl tahlaki, ka schis muhsu darbs arridsan labbi isdohdohtees pee tahm zittahm 34 Latw. draudsehm Widsemme, kam bihbeles beedribas. Pawiffam mehs preezajamees dsirdeht, ka muhsu mallâs zaur Deewa wahrdeem ta neganta brandwihna dserfchana jo deenas jo wairak suhd. Tas brandwihns — tà fazzija Deewa wahrdu kalps, — effoht lihds schim pee mums tas pafauls leelslungs bijis. Tuhkstofchi un atkal tuhkstofchi gulleja un wehl gull dubtdòs, to peeluhgt itt kà kahdu Deewu. Rungi un Fehnini prett winnu bija zehluschees, winnu uswarreht; — bet welti. Zo wairak winni likkumus isdewe prett to leelu brandwihna dserfchana, jo wairak un jo trakkaki tee zilweki brandwihnu dsehre un desinaja, tà kà wiffi, kam wehl prahes bija to atfihst, fazzija: kad Deews sawu rohku ne issteeps, muhs glahbt, mehs wiffi grimfim schinnis brandwihna pluhdòs. Bet Deews issteepe sawu rohku. Ko wiffi lungi un Fehnini ne buhtu spehjuschi padarriht, to eefahl muhsu deenâs pastrahdacht Deewa wahrdi. Deewa wahrdi irr speedufchi tohs laudis, brandwihnam atfazzihst, ne ween Amerikaneru semmê, bet arridsan pee mums. — Weena draudse Widsemme — tà mahzitajs tahlaki stahstija — pawiffam jau effoht atfazzijufi brandwihnam. Krohgi tur gan effoht tàpat, kà zittâs weetâs, bet brandwihnu tur ne weens wairs ne dserroht. "Redsi, mihta draudse, fur tu arr' dsihwo, es falku tewim — tà usrunnaja muhsu mahzitais scho draudsi — Deews tewim weenu wahrdu irr dewis, kas eet pahr wiffu zittu draudsiwu wahrdu Widsemme. Bet paleezi ween pastahwiga sawâ labbâ un fwehtâ apnemfchanâ, wairs brandwihnu ne dserf! lai tas welns, kurra rohlahm tu effi atrahwees, tew ne atkal peewill, un Deews tewim wehl leelaku wahrdu dohs. Zaur tawu labbu preekschihmi, zaur teem labbeem faldeem augteem, ko tahda atfazzifchana tew pee meefas un pee dwehseles nefsihs, tu ar ta Kunga Jesus palihdsibu pehzgallam wiffas Widsemmes draudses, no ta brandwihna atfwabbinasi. Ja! mehs tifsim walkâ no winna walgeem! Zo mehs

drohfschi tizzam un zerrejäm! Jo Deews tas Kungs tohs, kas zaur sawa Dehla frusta nahwi un wakkariau irraid Kristus affins, ne liks palikt par wella affini.“ — Wehl no zitteem swehteem augteem, fo Deewa wahrdi irr neffuschi, mahzitaıs mums stahstija. Pehz Latweeschu Deewa wahrdeem Wennernes mahzitaıs, kas 17 juhdsu bija arbrazis no mihlestibas, Wahzefcheem spreddiki fazzija. Arr' no Wahzefcheem leels pulks Deewahrdneeku bija fanahzis, ka wisseem ruhmes drihs ne bija benkis sehdeht. Skohlas kungs bija ismahzijas skohlas behrneem tshetrfahrtigas dseefmas dsee-dahst us scho deenu, fo draudse wehl no saweem skohlas behrneem ne bija dsirdejusi. No rihta mehıs eegahjam basnizā, wakkarā isnahjam. — Ak Deews! zik mihliga irr tawas gohdibas telts weeta! Luhdseet, mihli lassitaji, ka muhsu bihsbeles beedribas darbs us preefschu tikpat labbi un labbaki isdohdahs, kā irr isdewees! Amen!

— gm —

Ne smahde to weetu, kurrā Deews tewi lizzis.

Lassitaji gan jau daudsreis buhs dsirdejuschis un lassijuschis pahre to leelu pafaules daku, fo Ameriku sauz, un sinnahs arri, ka ta tohti tahlu wakkara pussē ais leelas juhreas atrohdamā. Schi leela pafaules daka itt wezzōs laikōs ne mas ne bij' sinnama schinnis semmes; tikkai preefsch 347 gaddēem kahds drohfschs kuggu kapteins, Kolumbus wahrdā, no Spahneru semmes, ar sawas waldischanas sinu, tik tahst us wakkara pussi pa juhru brauze, kamehr scho semmi usgahje. Tē nu bij' pateesi sawada semme un sawadi laudis; patte semme itt pa warru jauka un baggata, kaut gan ne uskohpta. — Pehzak, tad no Spahneru semmes laudis pa pulkeem dewahs turp, sahze tē ustaisitees un tahs semmes eedsihwotajus par wehrgeem darriht; usgahje pa laikeem wissas tahs sallas un leelus semmes gabbalus, kur dauds selta, dahrgus alminus un pehrles atradde. Sewischki tanni semmes daka, fo Peru sauz, tik dauds selta ihfā laifā sadabbuja, ka Spahneru waldineeki warren brihnojahs, kad winneem tik to peektu daku atsuhtija. — Tā jo deenas jo wairak schi semme tikke eeslaweta un dauds kauschu tik labb' no Wahz' semmes, kā arri no zittahm pussēhm dewahs turp, zerredami tur leelas mantas un baggatibu sagrahbt. Un teefa gan, winnōs gaddōs tā arri laimejahs daudseem, kas schē tihri nihkuli bijuschis, tur zeh-tahs pilnā laimē. — Bet jo deenas jo wairak kauschu turp nogahje, mas behdadamı pahre Sahlamana mahzibu: "Kas sawu semmi apkohpj, tam buhs g n maises; bet kas us neleetibu dohdahs, tam buhs gan waijadsibas" (Sakk. w. 28, 19.), zerredami tē laifam gattawu maissi atrast, — un tā pa masitim schi semme peepildijahs, ka teem, kas pehzak tur nogahje, gan zeuhci nahzēhs, few weetas dabbuht. — Schinnis gaddōs tur jau waldischanas wairs ne usnemn ne weenu sweschineeku, kam naw labbi leels maks ar dukfa-teem pildihst lihds; bes ta wehl ikkarām us rohbeschu jau teef fazzihst, ka winsch tur ne kahdu parahdisi ne atraddischoht wis. — Kaut arri deesgan jau teef stahstihst, zik tahdu wasanku tur jau bes weetas un maises, baddu mirdami, apkahrt wasajotees, kaut jau arri dabbu sinnahst, ka zitti, pahre juhru braukdami turp, pee kuggineekeem tik leelōs parraddōs eekritte par weschānu un barro-

fchanu, ka fchee tohs winnâ semmê kohpmanneem par wehrgeem pahrdewe us tik ilgu laiku, kamehr to naudu atdeenehs, tad tomehr laudis wehl ne dohdahs meerâ. Sawu pehdigo nabbadsibu tehredami, zitti brauz turp, un tur nei maifi nei weetas airafdami, sawu neprachtibu gay noschelo, bet — Deewam scheid! — pa wehlu! — Raut jel ikweenam, kam prahts neffahs, staigahd pa pasauli, jeb no weena pagasta us ohtru, bes ihstas waijadsibas, — derretu par mahzibu ta grahmata, ko kahds Wahz'semmes staigulis, Amerikâ nogahjis, perschâs farakstisu saweem draugeem us Wahz'semmi irr fuhstijis. Winna fkann tâ:

Draugi! paleezeet jel kluffu
Sawâ tehwu semmitê,
Kur juhs pilnam maif' un duffu
Baudeet sawâ paspahrnê;
Zittâs semmês gruhtibas,
Kas jums newaid aprastâs,
Katrâ deenâ nospaida;
Waise gruhtaf' ja = pelna.

Deewam scheid! man ja = aprauda
Sawa leela gekkiba!
Râ apstulbots — un bes gauba,
Dewohs tahla fweeschumâ;
Schkiddams, tê Amerikâ,
Jtt bes wissa publina,
Leelas mantas katram teef;
Katrâs muischneeks tê paleef.

Ut, man mehle ne spehi isteift,
Râ es esmu peekrahpees!
Gruhti bij', scho zellu pabeigt,
Tuhkstohsch' juhdses — scheidligs Deewes!
Ut wehl tikfai pufszellâ
Mihlâis dehlinsch nomirra;
Seewina arr' sawahje,
Eik ko muhs ne atstahje.

Semmes zellu nobeiguschî,
Tab ar graffi pehdigu
Eik tik bijam malkajuschî,
Usnemt juhreas leelzellu.
Zulschî, fâ notihritt,
Saspeesti, fâ silkischî,
Kugga ruhme gullejam,
Un pa wilneem lihgojam.

Ut zil mohkas tê iszeetam,
Mattâ juhâ braudami!
Aukstums, karstums — bailes weetahm
Mohzija un fukkaini. — —

— Weidscht aufe deenina,
Wiffi lihgfmi isfauza:
"Essam jaunâ pasaulê!"
Ut, fâ firds nu atspirge.

Schittam, ka tê lihgfmodami,
Muh's nu usnems mahineeki;
Bet — ak pohst! tee — nowahrguschî,
Upsmehje muhs spihrtigi! —
Kas to kaunu isteift spehi,
Ko tê juttam, fad muhs smeji!
Eirds pahrtuhke, ne prattam,
Ko atbildeht fweesch'neefam.

Ko nu eefahkt? kur nu greeftees?
Schinni fweeschâ pasaulê?
Ne bij' pajumts, kur peefpeeftees;
Tuhke mihla maifste.
Atpakkat tikf wehlejam,
Bet, ak! wairs ne paspehjam! —
Laima wehl, ka pehdigi
Mehs par kalpeem derreti.

Tê tas gohd's, ta leela manta,
Ko schê fagrahbt zerrejiam!
Ut, muhs kahriba neganta
Peewihle! — Ne dohmajam,
Ka wehl gruhtaf' effohd tê,
Ne fâ muhsu dsimtenê;
Naw tê tahda pahrtikka,
Fai gan gruhtaf' ja = strahda.

Bracht mihli, ne apsmahdeet
Sawu mihlu dsimteni!
Zittur aiseet jel ne gahdeet;
Panesteet to likteni,
Kas jums tê; — scho pasihsteet;
Kahds buhs zittur, ne sinneet;
Jo, kas strahda, tam dohd Deewes,
Tê pat pahrtikt, paehstees. A. L.

Wrihw drikket. No juhmallas = gubbernementu angstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier sky.